

Preek gehouden op 16 juni 2024
in de Westerkerk Amsterdam
Johannes 4: 1-19, 27-30 en 39-42
door ds. Frans Breukelman

Lieve mensen,

De evangeliëlezing voor deze zondag vertelt een heel bijzonder verhaal. Bijzonder in meerdere opzichten. Het heeft iets van een sprookje, ja echt. Sprookjes hebben iets spannends. Sprookjes boeien niet alleen kinderen maar ook volwassenen. In een sprookje kun je hele diepe levenswijsheden verstoppen. Het verhaal van Jezus bij de put heeft iets romantisch, iets geheimzinnigs, ontroerend is het ook en ook confronterend, er worden harde noten gekraakt. Een vrouw krijgt onomwonden te horen wat er zoal mis is gegaan in haar leven en dat is niet mis! Dit alles omfloerst door die geheimzinnige uitspraak van Jezus over water dat je , als je daarvan drinkt nooit meer dorst zult hebben.... Voldoende elementen om onze oren te spitsen en om op avontuur te gaan in dit bijzondere verhaal. Laten we beginnen bij de ontmoeting tussen Jezus en de Samaritaanse vrouw en daar staat niet voor niets bij: op het zesde uur van de dag, dat is rond 12 uur in de middag, het heetst van de dag. Waarom is zij daar op dat moment? Waarom niet samen met de andere vrouwen uit het stadje Sichar? In de avond koelte zoals dat de gewoonte was. Dat laat zich raden. Sichar is een klein stadje. Deze vrouw - zo zullen we straks horen- heeft een wat bedenkelijk leven achter de rug, ja ze zit er nog midden in. Vijf mannen heeft ze gehad en de man met wie ze nu leeft, is ook niet haar wettelijke echtgenoot. En daar wordt natuurlijk over geroddeld in die kleine gemeenschap van Sichar en niet zo'n beetje ook. Dat mensje heeft geen leven, ze heeft last van al dat geklets over haar bestaan. Allicht. Ze heeft zich teruggetrokken uit het openbare leven, schuw geworden en bang voor gemene opmerkingen. Daar kunnen we ons toch wel iets bij voorstellen, nietwaar?

Jezus zit daar op het heetste van de dag, vermoeid op de put en daar komt zij aan met haar emmer en er ontspint zich een gesprek. Jezus vraagt haar : geef me te drinken. Stom verbaasd antwoordt zij: "Hoe kunt u, een Jood aan mij , een Samaritaanse te drinken vragen? " Dit was absoluut ondenkbaar. Jezus doorbreekt hier een taboe. En dan het antwoord: een krachtig en klankrijk antwoord. "Indien gij wist van de gave Gods en wie het is die tot u zegt: geef mij te drinken, gij zoudt het Hem gevraagd hebben en Hij zou u levend water gegeven hebben." Dit antwoord heeft iets geheimzinnigs, er zit iets van mystiek in, omfloerst door nieuwsgierigheid, wat wil je hiermee zeg-gen? Ook iets

hemels , levend water.... Nou, dat hemelse en die mystiek zijn snel voorbij. Door de reactie van de vrouw staan we pardoes weer met beide benen op de aarde, haar antwoord is bijna beledigend. Grof gezegd zou je kunnen zeggen: Je hebt niet eens een emmer, dus wat klets je nou over levend water? Denk je soms dat je meer bent dan onze vader Jacob die ons de put gegeven heeft? Ja, aan haar historisch besef ontbreekt niets: onze vader Jacob, met grote eerbied spreekt ze over hem, terwijl ze naar Jezus geen enkel respect toont. Dat is weer die schitterende vertelkunst van Johannes, hij voert hier de spanning op tot grote hoogte. Jezus neemt natuurlijk direct revanche. Een uitvoerig antwoord geeft Hij haar: "Een ieder die van dit water drinkt zal weder dorst krijgen; maar wie gedronken heeft van het water dat Ik hem zal geven, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid, maar het water dat Ik hem zal geven, zal in hem worden tot een fontein van water , dat springt ten eeuwigen leven.

"Nou, nou dat antwoord staat als een huis en het staat haar ook wel aan, nooit meer naar die put hoeven, nooit meer de angst dat ze een van haar stadsgenoten ontmoet. En dan..... dan gebeurt er iets totaal onverwachts in het verhaal. In een klap verdwijnt de geheimzinnigheid, een frontale aanval wordt het. "Ga heen, roep uw man en kom hier." "Ik heb geen man" antwoordt ze. Terecht zeg je ik heb geen man en de man met wie je nu leeft, is ook je wettige echtgenoot niet.

Zes mannen dus.... zes mannen en nu staat ze daar bij de put, bij de bron van eeuwig leven, de bron waaruit het heldere water stroomt, die bron die om zo te zeggen fouten en misstappen en uitglijders, zeg maar gewoon zonden kan afspoelen. Zes mannen en Jezus is hier dus.... de zevende. Het zou toch zomaar kunnen zijn dat Johannes hier iets mee wil aanduiden. De zevende, zeven is het getal van de volheid, van de voltooiing . Hier gaat iets gebeuren bij de put, de bron, op het heetst van de dag in een grote intimiteit van de ontmoeting van deze vrouw met haar geschonden leven met Jezus. Hij houdt haar de spiegel voor, Hij zet haar leven in het volle, scherpe licht , ze knippert wellicht met haar ogen, maar ze ziet het, ze hoort het en ze erkent haar falen. Langzaam maar zeker dringt het tot de vrouw door wie ze tegenover zich heeft. Ik weet, zegt ze, ik weet dat de Messias komt. Ik die met u spreek ben het, zegt Jezus. Het heeft toch echt iets van een sprookje dit hele tafereel, zo ontroerend, zo gevoelig. Maar dit sprookje heeft een enorme diepgang en lichtglans en expansie. De vrouw rent naar de stad. Al haar schroom en schuwheid schudt ze van zich af. Als herboren arriveert ze in de stad en ze roept de mensen toe: Komt en ziet, een mens die gezegd heeft alles wat ik gedaan heb: zou deze niet de Christus zijn? De mensen geloven haar op haar woord en gaan met haar de stad uit naar de Christus.

Dat vind ik op zich al heel bijzonder dat de mensen haar zomaar direct geloven..... En wij.... waar staan wij in dit verhaal? Ik heb zomaar het gevoel dat wij stuk voor stuk wel iets van onszelf herkennen in deze vrouw. Hoe vaak gaat er in ons leven iets grondig mis? Wij kennen toch allemaal van uitglijders, dingen die gebeurd zijn waar je ontzettende spijt van hebt. Verhoudingen die verstoord geraakt zijn, vriendschappen die verbleken, hevige ruzie en verwijdering die ontstaan zijn door akelige misverstanden, domme jalousie omdat een ander het net even meer voor de wind is gegaan dan jij. Maar misschien ook nog veel en veel ernstiger dingen die je leven voorgoed beschadigd hebben en waar je niet over heen komt.

En dan kan je twee dingen doen. Je kunt je onderdompelen in onvrede en tobben en piekeren, de verleiding is groot om in de slachtofferrol te stappen, omdat je vindt dat anderen je onheus bejegend hebben. Je kunt ook je fouten en missers onder ogen zien en erkennen. En dan proberen om het achter je te laten, er los van te komen. Een boetepsalm lezen bijvoorbeeld zoals we dat ik het Liobaklooster in Egmond doen. En na die boetepsalm volgt de vergeving en mag je weer opnieuw beginnen. Of , zo treffend verwoord in de ochtendliturgie van de Abbey op Iona: Moge God je vergeven, Christus je vernieuwen en de Geest je doen groeien in liefde.

Zo en niet anders wil God met ons omgaan. We kennen toch psalm 103. Niet blijft Hij met ons twisten, niet doet Hij ons naar onze zonden, niet zal Hij eeuwig toornen. Maar zo hoog de hemel is boven de aarde, zo groot is zijn goedertierenheid. Zo ver het oosten is van het westen, zo ver doet Hij onze overtredingen van ons. Iedere nieuwe morgen krijgen we een nieuwe kans om iets van ons leven te maken. Als herboren mogen we aan de nieuwe dag beginnen, net als de vrouw in het verhaal.

Lieve mensen, dat is nou de kracht van het geloof. Je mag er zijn met wat je hebt en wat je mist. En wat hebben we dit geloof hard nodig zeker in de chaotische tijd waarin wij nu leven. Gelukkig hoef je niet alles te zeggen. Je kunt het ook zingen: Waar God de Heer zijn schreden zet, daar wordt een mens van dwang gered weer in het licht geheven.

Amen